DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
den 23 mars 2000 *

I mål C-246/98,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från Arrondissementsrechtbank te Arnhem (Nederländerna), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga brottmålet mot

Berendse-Koenen M.G. och Berendse H.G. Maatschap,

angående tolkningen av rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 109, s. 8; svensk specialutgåva, område 13, volym 12, s. 154), i dess lydelse enligt rådets direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988 (EGT L 81, s. 75; svensk specialutgåva, område 13, volym 17, s. 36), och av artiklarna 30 och 36 i EG-fördraget (nu artiklarna 28 EG och 30 EG i ändrade lydelser),

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.C. Moitinho de Almeida samt domarna C. Gulmann (referent) och J.-P. Puissochet,

* Rättegångsspråk: nederländska.

generaladvokat: P. Léger,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören H.A. Rühl,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Nederländernas regering, genom biträdande juridiske rådgivaren M.A. Fierstra, utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Irlands regering, genom M.A. Buckley, Chief State Solicitor, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom H. van Vliet, rättstjänsten, och M. Shotter, nationell tjänsteman med förordnande vid denna tjänst, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 27 oktober 1999 av: Berendse-Koenen M.G. en Berendse H.G. Maatschap, företrädda av advokaten L.J.L. Heukels, Haarlem, Nederländernas regering, företrädd av M.A. Fierstra, Irlands regering, företrädd av M.A. Buckley, biträdd av C. Daly, Office of the Attorney General, P. Charleton, SC, och D. Barniville, BL, samt kommissionen, företrädd av H. van Vliet,

och efter att den 13 januari 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Arrondissementsrechtbank te Arnhem har genom beslut av den 2 april 1998, som inkom till domstolens kansli den 9 juli 1998, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) ställt två frågor om tolkningen av rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 109, s. 8; svensk specialutgåva, område 13, volym 12, s. 154), i dess lydelse enligt rådets direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988 (EGT L 81, s. 75, svensk specialutgåva, område 13, volym 17, s. 36, nedan kallat direktiv 83/189), och av artiklarna 30 och 36 i EG-fördraget (nu artiklarna 28 EG och 30 EG i ändrade lydelser).

2 Frågorna har uppkommit i ett brottmål mot Berendse-Koenen M.G. en Berendse H.G. Maatschap i anledning av att de har innehaft nötkreatur som har givits ämnen som har sympatikomimetisk verkan och som innehåller klenbuterol.

3 Enligt artikel 30 i fördraget är kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan förbjudna mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 36 i fördraget är förbud mot eller restriktioner för import som grundas på intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv tillåtna, om de inte utgör ett medel för godtycklig diskriminering eller innefattar en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna.

4 Direktiv 83/189 syftar till att avskaffa alla tekniska hinder för varuhandeln inom gemenskapen till följd av skillnader i de nationella lagstiftningarna. Därför införs ett förfarande enligt vilket medlemsstaterna skall anmäla tekniska standarder och föreskrifter till kommissionen innan de antas.

5 Rådets direktiv 86/469/EEG av den 16 september 1986 om undersökning av djur och färskt kött med avseende på förekomsten av restsubstanser (EGT L 275, s. 36; svensk specialutgåva, område 3, volym 21, s. 280) syftar, enligt tredje och fjärde övervägandena, till att underlätta fri rörlighet för varor genom att tillnärma de olika regler i medlemsländerna som leder till handelshinder inom gemenskapen och till en skevhet i konkurrensvillkoren mellan produkter vars marknader har organiserats gemensamt. Enligt nionde övervägandet är syftet med direktivet bland annat att införa gemensamma kontrollåtgärder för att fastställa och avlägsna orsaken till restämnen i djur och färskt kött och säkerställa att kött med en halt av restämnen överstigande det tillåtna gränsvärdet inte konsumeras. Enligt artikel 9.3 b i direktiv 86/469 skall således de behöriga myndigheterna se till att om undersökningen av ett officiellt prov "avslöjar förekomsten av förbjudna ämnen får djuren inte släppas ut på marknaden som livsmedel eller till djurföda".

6 Bilaga 1 till direktiv 86/469 innehåller en förteckning över de grupper av restämnen som omfattas av direktivet. Klenbuterol tillhör grupp 1 "Övriga läkemedel", undergrupp c "Övriga veterinära läkemedel", under B "Specifika grupper".

7 Artikel 1 i Verordening Stoffen met sympathico mimetische werking (PVV) 1991 (förordning om ämnen med sympatikomimetisk verkan, nedan kallad förordningen), som har antagits av Produktschap voor Vee en Vlees (offentligrättsligt organ för boskap och kött) och godkänts av jordbruksministern, innehåller en definition av ämnen som har sympatikomimetisk verkan. Det är ostridigt att klenbuterol är ett sådant ämne.

8 I artikel 2 i förordningen föreskrivs följande: "Det är förbjudet att ge gödkalvar som är äldre än fjorton veckor veterinärmedicinska läkemedel som har sympatikomimetisk verkan och som innehåller klenbuterol eller att tillåta att gödkalvar som är äldre än fjorton veckor ges sådana veterinärmedicinska läkemedel."

9 I artikel 3 första stycket i förordningen föreskrivs följande: "Det är förbjudet att inneha, ha i lager, köpa eller sälja gödkalvar som i strid med artikel 2 har givits sådana ämnen med sympatikomimetisk verkan som anges i den artikeln."

10 I det aktuella fallet fastställdes förekomsten av klenbuterol genom urinprov som togs på nötkreatur hos de tilltalade i målet vid den nationella domstolen. Åklagarmyndigheten beslutade därför att åtala dem för överträdelse av förordningen.

11 Vid förhandlingen har de tilltalade i målet vid den nationella domstolen, med hänvisning till dom av den 30 april 1996 i mål C-194/94, CIA Security International (REG 1996, s. I-2201), gjort gällande att förordningen inte kan beaktas, eftersom den inte har anmälts till kommissionen.

12 Vidare har de gjort gällande att den omständigheten att läkemedel som innehåller klenbuterol är tillåtna i vissa medlemsstater utgör en konkurrenssnedvridning som är förbjuden enligt gemenskapsrätten.

13 Arrondissementsrechtbank te Arnhem har härvid konstaterat att när förordningen antogs fanns gemenskapens grundbestämmelser om anabola ämnen, däribland klenbuterol, i rådets direktiv 81/851/EEG av den 28 september 1981 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om veterinärmedicinska läke-

medel (EGT L 317, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 11, s. 182), i dess lydelse enligt rådets direktiv 90/676/EEG av den 13 december 1990 (EGT L 373, s. 15; område 13, volym 20, s. 44). Eftersom detta direktiv hade särskilda regler för anabola preparat, men inte innehöll något totalförbud mot handel med nötkreatur som hade givits anabola ämnen eller med kött från sådana djur, frågade sig den nationella domstolen om artiklarna 2 och 3 i förordningen utgjorde ett hinder för den fria rörligheten för varor i den mening som avses i artikel 30 i fördraget.

14 Arrondissementsrechtbank te Arnhem beslutade därför att vilandeförklara målet för att ställa följande tolkningsfrågor till EG-domstolen:

"1) Innehåller Verordening Stoffen met sympathico mimetische werking (PVV) 1991, särskilt artiklarna 2 och 3 i denna förordning, tekniska föreskrifter vilka enligt artikel 8 i direktiv 83/189/EEG, i den lydelse som gällde då förordningen trädde i kraft, skulle ha anmälts till kommissionen innan de antogs?

2) Innehåller Verordening Stoffen met sympathico mimetische werking (PVV) 1991, särskilt artiklarna 2 och 3 i denna förordning, bestämmelser som hindrar den fria rörligheten för varor i den mening som avses i artikel 30 i EG-fördraget?"

15 I skrivelse av den 11 juni 1999 underrättade Arrondissementsrechtbank te Arnhem EG-domstolen om att den mot bakgrund av domen av den 11 maj 1999 i de förenade målen C-425/97—C-427/97, Albers m.fl. (REG 1999, s. I-2947), inte längre vidhöll den första frågan.

16 Följaktligen skall det bedömas huruvida artikel 30 i fördraget utgör hinder mot att tillämpa en sådan nationell regel som den i artikel 3 första stycket i förordningen, jämförd med artikel 2.

17 Berendse-Koenen M.G. en Berendse H.G. Maatschap menar att klenbuterol är ett ämne som används i vissa veterinärmedicinska läkemedel, exempelvis Ventipulmin, som vid behandling gör det möjligt att effektivt bota vissa särskilda sjukdomar hos nötkreatur. Enligt Berendse-Koenen M.G. en Berendse H.G. Maatschap hade de nötkreatur som målet rör fått sådan veterinärmedicinsk behandling. Förekomsten av klenbuterol i urinproven berodde således på att djuren hade givits detta läkemedel just i syfte att bota en sjukdom som de led av.

18 Vidare har Berendse-Koenen M.G. en Berendse H.G. Maatschap anfört att förordningen förbjuder användningen av veterinärmedicinska läkemedel av detta slag medan andra medlemsstater inte föreskriver ett sådant förbud. Denna ojämlika behandling av nederländska aktörer i förhållande till andra gemenskapsaktörer medför konkurrenssnedvridningar som är förbjudna enligt gemenskapsrätten.

19 Den nederländska regeringen anser att reglerna i förordningen är nödvändiga för att på ett effektivt sätt skydda människors hälsa och därför i alla händelser är motiverade enligt artikel 36 i fördraget.

20 Den irländska regeringen anser att förordningen inte rimligtvis kan anses vara en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion. Förordningen innehåller bestämmelser om givandet av klenbuterol åt nötkreatur samt om

innehav och försäljning av nötkreatur som har givits klenbuterol eller kött från sådana djur. Förordningen rör inte importen av klenbuterol.

21 Kommissionen har anfört att detta mål inte rör en ensidigt beslutad åtgärd av en medlemsstat. Enligt direktiv 86/469 måste nämligen Konungariket Nederländerna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att djur hos vilka förekomsten av förbjudna ämnen har konstaterats inte kan omsättas på marknaden. Bestämmelserna i direktiv 86/469 har inte beslutats av varje medlemsstat för att skydda ett eget intresse. Följaktligen kan sådana åtgärder inte betraktas som ensidiga handelshinder utan snarare som transaktioner som främjar fri rörlighet för varor, bland annat genom att motverka de hinder som nationella åtgärder vidtagna i enlighet med artikel 36 kan ge upphov till.

22 Anledning saknas att ta ställning till huruvida nederländska nötkreatursuppfödare kan åberopa artikel 30 i fördraget, som förbjuder handelshinder inom gemenskapen, när en sådan nederländsk regel som den ifrågavarande tillämpas på dem. Domstolen erinrar om att det framgår av tredje och fjärde övervägandena i direktiv 86/469 att syftet med förordningen är att harmonisera kontrollerna av förekomsten av restämnen och att fastställa gemensamma gränsvärden för dessa restämnen i färskt kött. Om dessa gränsvärden överskrids skall det automatiskt medföra ett förbud mot att sälja det färska köttet i fråga. Direktivet syftar således till att både skydda människors hälsa och underlätta fri rörlighet för varor.

23 Vidare erinrar domstolen om att de nederländska myndigheterna har fullgjort sina skyldigheter enligt detta direktiv, genom att föreskriva ett förbud mot att ge klenbuterol till gödkalvar som är äldre än fjorton veckor och mot att inneha, ha i lager, köpa eller sälja gödkalvar som är äldre än fjorton veckor och som har givits detta ämne (se domen i det ovannämnda målet Albers m.fl., punkt 23).

24 En sådan nationell regel som den i artikel 3 första stycket i förordningen, jämförd med artikel 2, utgör således inte en ensidig åtgärd som endast syftar till att skydda egna intressen för den medlemsstat som har antagit den, utan den har antagits för att följa ett rådsdirektiv i gemenskapens allmänna intresse (se i detta hänseende dom av den 25 januari 1977 i mål 46/76, Bauhuis, REG 1977, s. 5, punkterna 28 och 29; svensk specialutgåva, volym 3, s. 267).

25 En sådan regel som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, genom vilken medlemsstaten fullgör sina skyldigheter enligt direktiv 86/469, kan inte kvalificeras som en åtgärd med motsvarande verkan som en importrestriktion i den mening som avses i artikel 30 i fördraget.

26 Mot bakgrund av det ovan anförda blir svaret på den nationella domstolens fråga att artikel 30 i fördraget inte utgör hinder mot att tillämpa en sådan nationell regel som den i artikel 3 första stycket i förordningen, jämförd med artikel 2 i samma förordning.

Rättegångskostnader

27 De kostnader som har förorsakats den nederländska och den irländska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 2 april 1998 har ställts av Arrondissementsrechtbank te Arnhem — följande dom:

Artikel 30 i EG-fördraget (nu artikel 28 EG) utgör inte hinder mot att tillämpa en sådan nationell regel som den i artikel 3 första stycket i Verordening Stoffen met sympathico mimetische werking (PVV) 1991, jämförd med artikel 2 i ovannämnda Verordening.

Moitinho de Almeida Gulmann Puissochet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 23 mars 2000.

R. Grass

Justitiesekreterare

J.C. Moitinho de Almeida

Ordförande på tredje avdelningen